

J.D. Salinger

DE VANGER IN
HET GRAAN

Vertaling Johan Hos

2008

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor mijn moeder

HOOFDSTUK I

Als je het echt allemaal wilt horen, dan wil je waarschijnlijk eerst weten waar ik geboren ben en wat een waardeloze jeugd ik heb gehad en wat mijn ouders allemaal gedaan hebben voordat ze mij kregen en meer van dat soort sentimentele gelul, maar eerlijk gezegd heb ik geen zin om het daarover te hebben. In de eerste plaats vind ik dat soort dingen stomvervelend, en in de tweede plaats zouden mijn ouders allebei zowat een dubbele hartstilstand krijgen als ik iets een beetje persoonlijks over ze vertelde. Ze zijn behoorlijk gevoelig op dat punt, vooral mijn vader. Ze zijn wel *aardig* en zo – daar niet van – maar ze zijn zo gevoelig als de pest. Bovendien ben ik niet van plan om een beetje mijn hele levensverhaal aan je neus te gaan hangen. Ik vertel je alleen over de zenuwtoestanden van vorig jaar rond Kerstmis, vlak voordat ik half in elkaar stortte en hierheen moest om het kalm aan te doen. Per slot is dat ook het enige wat ik D.B. heb verteld, en hij is mijn *broer* en zo. Hij zit in Hollywood. Dat is niet zo ver van dit maffe oord vandaan, en hij komt me praktisch elk weekend opzoeken. Hij rijdt me terug naar New York als ik volgende maand misschien naar huis mag. Hij heeft net een Jaguar gekocht. Zo'n klein Engels karretje dat tegen de driehonderd per uur rijdt. Het heeft hem zowat vierduizend dollar gekost. Hij heeft tegen-

woordig een hele hoop geld. Vroeger niet. Vroeger was hij een gewone schrijver, toen hij nog thuis woonde. Hij heeft een te gek boek met korte verhalen geschreven, *De geheime goudvis*, voor het geval je nog nooit van hem gehoord hebt. Het beste was 'De geheime goudvis'. Het ging over een jongetje dat niet wou dat iemand naar zijn goudvis keek omdat hij hem van zijn eigen geld had gekocht. Ik bleef er zowat in. Nu zit hij in Hollywood, D.B., en hangt hij de hoer uit. Als er iets is waar ik de pest aan heb, dan is het de film. Breek me daar de bek niet over open.

Waar ik wil beginnen is met de dag dat ik van Pencey af ging. Pencey is die school in Agerstown, Pennsylvania. Je hebt de naam vast wel eens gehoord. En anders heb je zeker de advertenties wel gezien. Ze adverteren in een stuk of duizend tijdschriften, altijd met een foto van een of andere uitslover die op een paard over een hindernis springt. Alsof je op Pencey de hele tijd niks anders deed dan polo spelen. Ik heb er zelfs nog nooit een paard in de buurt gezien. En onder de foto van die gozer op zijn paard staat altijd: 'Al sinds 1888 vormen wij jongens tot fantastische, helderdenkende jongemannen.' Puur gelul dus. Ze doen op Pencey geen barst meer aan *vormen* dan op welke andere school dan ook. En ik ben er nooit een fantastische en helderdenkende figuur tegengekomen. Misschien twee. Optimistisch geschat. En die *waren* waarschijnlijk al zo.

Maar goed, het was de zaterdag van de footballwedstrijd tegen Saxon Hall. De wedstrijd tegen Saxon Hall was zogenaamd dus ontzettend belangrijk op Pencey. Het was de laatste wedstrijd van het jaar, en als Pencey niet won moest je minstens zelf-

moord plegen of zoiets. Ik herinner me dat ik om een uur of drie helemaal boven op Thomsen Hill stond, pal naast een of ander bezopen kanon waar ze in de revolutie nog mee geschoten hadden. Daar vandaan keek je uit over het hele veld, en zag je de twee ploegen bezig elkaar tegen de vlakte te werken. De tribune zag je niet al te best, maar je kon ze wel horen schreeuwen, zwaar en indrukwekkend voor Pencey, want behalve ik zat praktisch de hele school daar, en iel en verwijfd voor Saxon Hall, want bezoekende ploegen hadden haast nooit veel supporters bij zich.

Er kwamen helemaal nooit veel meisjes naar de footballwedstrijden. Alleen ouderejaars mochten meisjes meebrengen. Het was een waardeloze school, hoe je het ook bekeek. Ik wil op zijn minst ergens zitten waar je af en toe een paar meisjes te zien krijgt, ook al zitten ze alleen maar aan hun arm te krabben of hun neus te snuiten en alleen maar te giechelen en zo. Selma Thurmer – de dochter van de directeur – kwam behoorlijk vaak naar de wedstrijden, maar zij was niet bepaald het type waar je gek van verlangen naar werd. Maar ze was best aardig. Ik heb een keer naast haar in de bus uit Agerstown gezeten en toen raakten we min of meer aan de praat. Ik mocht haar wel. Ze had een grote neus en haar nagels waren helemaal rood van het bijten en ze droeg van die idiote neptieten die alle kanten op wezen, maar ergens had je medelijden met haar. Wat ik goed van haar vond, was dat ze niet met een hoop flauwekul aankwam over wat een jofele vent haar vader was. Waarschijnlijk wist ze wat een schijnheilige zak het was.

De reden dat ik helemaal boven op Thomsen Hill

stond en niet beneden bij de wedstrijd, was dat ik net met de schermploeg terug was uit New York. Ik was dus de manager van die kloteschermploeg. Dat stelde zogenaamd ontzettend veel voor. We waren die morgen naar New York gegaan voor een wedstrijd tegen McBurney. Alleen hadden we niet geschermd. Ik had alle floretten en de rest van de uitrusting in die kloteondergrondse laten liggen. Het was niet helemaal alleen maar mijn schuld. Ik moest de hele godganse tijd opstaan om op zo'n plattegrond te kijken waar we eruit moesten. En dus waren we om een uur of halfdrie terug op Pencey in plaats van tegen etens-tijd. De hele ploeg had me de hele terugreis in de trein totaal doodverklaard. Ergens had het iets ontzettend grappigs.

De tweede reden dat ik niet bij de wedstrijd zat was dat ik op weg was om afscheid te nemen van Spencer, mijn geschiedenisleraar. Hij had griep en ik dacht niet dat ik hem voor de kerstvakantie nog zou zien. Hij had me een briefje gestuurd dat hij me wilde spreken voordat ik naar huis ging. Hij wist dat ik na de vakantie niet meer terug zou komen.

Dat was ik nog vergeten te vertellen. Ik was van school getrapt. Ik hoefde na de kerstvakantie niet terug te komen vanwege het feit dat ik voor vier vakken onvoldoende stond en niet genoeg uitvoerde en zo. Ze hadden me regelmatig gewaarschuwd dat ik eens aan het werk moest gaan – vooral halverwege de trimesters, als mijn ouders naar school kwamen voor een gesprek met Thurmer – maar ik had het niet gedaan. En dus werd ik eraf getrapt. Ze trappen behoorlijk vaak mensen van Pencey. Het staat bekend als een hele goede school. Maar echt.

Maar goed, het was intussen wel december en het was zo koud als de pest, zeker daar boven op die stomme heuvel. Ik had alleen maar mijn dunne windjack aan en geen handschoenen of zo. De week daarvoor had iemand mijn cameljas zo uit mijn kamer gestolen, met mijn bontgevoerde handschoenen in de zakken. Het barstte van de dieven op Pencey. Heel wat jongens kwamen uit van die ontzettend rijke families, maar evengoed barstte het er van de dieven. Hoe duurder de school, des te meer dieven erop zitten – serieus. Maar goed, ik bleef totaal vernikkeld naast dat maffe kanon naar de wedstrijd staan kijken. Alleen volgde ik de wedstrijd niet zo erg. Waarom ik daar eigenlijk bleef staan was dat ik iets van een gevoel van afscheid probeerde te hebben. Ik bedoel, ik ben wel weggegaan van scholen en andere plaatsen terwijl ik niet eens wist dat ik er wegging. Daar heb ik ontzettend de pest aan. Het kan me niet schelen of het een triest afscheid of een slecht afscheid is, maar als ik ergens wegga, dan wil ik ook *weten* dat ik er wegga. Als je dat niet weet voel je je alleen maar nog beroerder.

Ik had mazzel. Opeens dacht ik ergens aan dat me hielp beseffen dat ik daar opdonderde. Ik herinnerde me opeens een keer, ergens in oktober, dat Robert Tichener en Paul Campbell en ik voor de deur van het collegegebouw met een football aan het overgooien waren. Het waren aardige gozers, vooral Tichener. Het was vlak voor het eten en het begon al behoorlijk donker te worden, maar we gingen evengoed door met overgooien. Het werd alsmaar donkerder en we konden de bal zowat niet meer *zien*, maar we wilden niet ophouden met waarmee we bezig waren. Uitein-

delijk moesten we wel. Een leraar biologie, meneer Zambesi, stak zijn hoofd uit een raam van het collegegebouw en stuurde ons naar onze kamer om ons te verkleeden voor het eten. Als ik me zoiets kan herinneren, dan heb ik dat gevoel van afscheid wel als ik het nodig heb – meestal wel tenminste. Meteen toen het zover was, draaide ik me om en begon aan de andere kant van de heuvel naar beneden te rennen, naar het huis van Spencer. Hij woonde niet op de campus. Hij woonde op Anthony Wayne Avenue.

Ik rende het hele stuk tot aan de poort en toen bleef ik even staan om op adem te komen. Eerlijk gezegd heb ik totaal geen conditie. In de eerste plaats rook ik behoorlijk veel – dat wil zeggen, vroeger. Nu mag het niet meer. Bovendien ben ik vorig jaar zestien centimeter gegroeid. Daarom ook kreeg ik praktisch tb en zit ik nu hier voor al die kloteonderzoeken enzovoort. Maar ik ben behoorlijk gezond.

Maar goed, zo gauw ik weer lucht had rende ik naar de overkant van Route 204. Het was zo glad als de pest en ik ging zowat onderuit. Ik weet niet eens waarom ik rende – ik denk dat ik er gewoon zin in had. Toen ik aan de overkant was kreeg ik zo'n soort gevoel alsof ik in het niets verdween. Zo'n soort maffe middag was het, ontzettend koud, en helemaal geen zon of zo, en elke keer als je een weg overstak kreeg je het gevoel alsof je verdween.

Jezus, ik drukte de bel zowat naar binnen toen ik bij het huis van Spencer was. Ik was helemaal bevroren. Mijn oren deden pijn en ik kon mijn vingers zowat helemaal niet bewegen. 'Schiet nou op,' zei ik bijna hardop. 'Doe nou *open* die deur.' Uiteindelijk deed mevrouw Spencer open. Ze hadden geen dienst-

meisje of zo, en ze deden altijd zelf open. Ze hadden het niet al te breed.

‘Holden!’ zei mevrouw Spencer. ‘Wat leuk dat je er bent! Kom binnen, lieverd! Ben je niet doodgevroren?’ Ik geloof dat ze blij was me te zien. Ze mocht me wel. Dat geloof ik tenminste.

Jezus, was ik even snel binnen. ‘Hoe gaat ’t, mevrouw Spencer?’ vroeg ik. ‘Hoe is ’t met uw man?’

‘Geef je jas maar hier, lieverd,’ zei ze. Ze hoorde niet dat ik vroeg hoe het met haar man was. Ze was een beetje doof.

Ze hing mijn jas in de kast in de gang en ik haalde snel een hand door mijn haar. Ik heb vrij regelmatig een stekelkop en ik hoef het niet vaak te kammen. ‘Hoe is ’t met u, mevrouw Spencer?’ zei ik nog een keer, maar nu harder, zodat ze me hoorde.

‘Prima, Holden.’ Ze deed de kast dicht. ‘En hoe is het nu met jou?’ Door de manier waarop ze het vroeg wist ik meteen dat Spencer haar had verteld dat ik van school getrapt was.

‘Goed,’ zei ik. ‘Hoe is ’t met uw man? Is hij al beter?’

‘Beter? Holden, hij gedraagt zich als een – ik weet niet wat... Hij is op zijn kamer, lieverd. Loop maar door.’

HOOFDSTUK 2

Ze hadden dus elk hun eigen kamer. Ze waren allebei tegen de zeventig, of zelfs nog ouder. Maar ze hadden een hoop lol in het leven – op een halfgare manier, natuurlijk. Ik weet dat dat vals klinkt, maar zo bedoel ik het niet. Ik bedoel gewoon dat ik altijd veel aan Spencer dacht en dat je je afvroeg, als je te veel aan hem dacht, waar hij in vredesnaam nog voor leefde. Ik bedoel, hij liep helemaal met een ronde rug en hij had een verschrikkelijk slechte houding, en als hij tijdens de les voor het bord een krijtje liet vallen, moest er altijd iemand op de eerste rij uit de bank komen om het voor hem op te rapen. Dat is afschuwelijk, vind ik. Maar als je net niet te veel aan hem dacht, kon je wel bedenken dat hij het nog niet zo slecht had. Toen een paar andere jongens en ik bijvoorbeeld een keer op een zondag een kop warme chocolademelk bij hem dronken, liet hij ons een oude, versleten Navajo-deken zien die hij en zijn vrouw van een of andere indiaan in Yellowstone Park hadden gekocht. Je wist gewoon dat Spencer ontzettende lol had gehad toen hij hem kocht. Dat bedoel ik. Iemand die zo oud is als wat, zoals Spencer, die dan ontzettende lol heeft in het kopen van een deken.

De deur van zijn kamer stond open, maar ik klopte toch zo'n beetje aan, gewoon uit beleefdheid en zo. Ik kon hem zien zitten. Hij zat in een grote leren

stoel, helemaal ingepakt in die deken waar ik het net over had. Hij keek mijn kant op toen ik klopte. 'Wie is daar?' schreeuwde hij. 'Caulfield? Kom binnen, jongen.' Buiten de klas schreeuwde hij altijd. Soms kreeg je er de zenuwen van.

Op het moment dat ik naar binnen ging, had ik ergens al spijt dat ik gekomen was. Hij zat de *Atlantic Monthly* te lezen en de hele kamer stond vol met pillen en medicijnen en alles rook naar Vicks neusdruppels. Behoorlijk depressief. Ik heb het trouwens toch al niet zo erg op zieke mensen. Wat het nog depressiever maakte was dat Spencer zo'n ontzettend zielige, sjofele oude ochtendjas aanhad waar hij waarschijnlijk ongeveer in geboren was of zo. Ik hou er toch al niet van oude kerels in hun pyjama en ochtendjas te zien. Je ziet altijd hun bobbelige oude borst. En hun benen. De benen van oude kerels, op het strand en zo, zien er altijd zo wit en onbehaard uit. 'Dag meneer,' zei ik. 'Ik heb uw briefje gekregen. Bedankt.' Hij had me een briefje geschreven of ik langs wilde komen om gedag te zeggen voor de vakantie begon, vanwege het feit dat ik niet meer terugkwam. 'Dat had niet hoeven. Ik was toch wel gedag komen zeggen.'

'Ga daar maar zitten, jongen,' zei Spencer. Hij bedoelde op het bed.

Ik ging erop zitten. 'Hoe is het met uw griep?'

'Jongen, als ik me beter voelde dan ik doe zou ik de dokter moeten laten komen,' zei Spencer. Dat vond hij echt een goeie. Hij begon te grinniken als een gek. Toen trok hij uiteindelijk zijn rug recht en zei: 'Waarom ben je niet bij de wedstrijd? Vandaag was toch de dag van de grote wedstrijd?'

‘Dat is het ook. En ik ben er ook geweest. Alleen was ik net terug uit New York met de scherploeg,’ zei ik. Dat bed van hem leek wel van beton.

Hij werd zo serieus als de pest. Dat zat er ook dik in. ‘Dus je gaat ons verlaten, hè?’ zei hij.

‘Ja, meneer. Dat zit er wel in.’

Hij begon aan zijn bekende geknik. Je hebt nog nooit van je leven iemand zo veel zien knikken als Spencer. Je wist nooit of hij zo veel moest knikken omdat hij aan het denken was of zo, of gewoon omdat hij een aardige ouwe vent was die van voren niet wist dat hij van achteren leefde.

‘Wat heeft dr. Thurmer tegen je gezegd, jongen? Ik heb begrepen dat jullie een heel gesprek gevoerd hebben.’

‘Dat klopt. Inderdaad. Ik geloof dat ik zowat twee uur op zijn kamer heb gezeten.’

‘Wat heeft hij tegen je gezegd?’

‘O... nou ja, over dat het Leven een spel was en zo. En dat je het volgens de regels moet spelen. Hij was best aardig. Ik bedoel, hij klapte niet uit elkaar of zoiets. Hij ging alleen maar door over dat het Leven een spel was en zo. U weet wel.’

‘Het leven *is* ook een spel, jongen. Het leven *is* ook een spel dat je volgens de regels moet spelen.’

‘Ja meneer. Ik weet dat het zo is. Ik weet het.’ Spel. Me reet. Dat noemen ze een spel. Als je aan dezelfde kant staat als de grote binken, dan is het wel een spel – dat zeg ik niet. Maar als je aan de *andere* kant staat, waar nooit een grote bink te zien is, wat valt er dan nog te spelen? Niks dus. Niks spel.

‘Heeft dr. Thurmer je ouders al geschreven?’ vroeg Spencer.

‘Hij zei dat hij ze maandag zou schrijven.’

‘Heb je zelf al contact met ze opgenomen?’

‘Nee meneer. Ik heb geen contact met ze opgenomen, want waarschijnlijk zie ik ze woensdagavond als ik thuiskom al.’

‘En hoe denk je dat ze het nieuws zullen opnemen?’

‘Ja... ze zullen het wel behoorlijk vervelend vinden,’ zei ik. ‘En niet zo’n beetje ook. Dit is ongeveer de vierde school waar ik op heb gezeten.’ Ik schudde mijn hoofd. Ik schud mijn hoofd behoorlijk veel. ‘Jezus!’ zei ik. Ik zeg ook behoorlijk vaak ‘Jezus!’ Gedeeltelijk omdat ik een waardeloze woordenschat heb en gedeeltelijk omdat ik me soms veel jonger gedraag dan ik ben. Ik was toen zestien, nu zeventien, en soms lijk ik wel een jaar of dertien. Het is echt ironisch want ik ben één meter achtentachtig en heb grijs haar. Ongelogen. Eén kant van mijn hoofd – rechts – zit vol met honderdduizend grijze haren. Sinds kind al. En toch doe ik soms alsof ik pas twaalf ben. Iedereen zegt het, vooral mijn vader. En het is gedeeltelijk ook waar, maar niet *helemaal*. Iedereen denkt altijd dat iets *helemaal* waar is. Mij kan het geen reet schelen, alleen kan ik het soms spuugzat worden als mensen de hele tijd zeggen dat ik me een beetje volwassen moet gedragen. Soms gedraag ik me een stuk ouder dan ik ben – serieus waar – maar dat zien de mensen nooit. Mensen zien nooit wat.

Spencer begon weer te knikken. Hij begon ook in zijn neus te peuteren. Hij deed alsof hij er alleen maar in kneep, maar die duim van hem ging echt goed naar binnen. Ik denk dat hij vond dat het wel kon omdat er behalve mij toch niemand anders in de kamer was. Het kon me ook niet *schelen*, alleen is het

behoorlijk smerig om iemand in zijn neus te zien peuteren.

Toen zei hij: 'Ik heb het voorrecht gehad je ouders te ontmoeten toen ze een paar weken geleden hier waren voor hun gesprek met dr. Thurmer. Het zijn geweldige mensen.'

'Dat is zo. Ze zijn heel aardig.'

Geweldig. Echt een woord waar ik de pest aan heb. Typisch schijnheilig. Elke keer als ik het hoor kan ik wel over mijn nek gaan.

Toen keek Spencer opeens alsof hij me iets vreselijk goeds, iets ontzettend scherps te zeggen had. Hij ging een beetje rechtop in zijn stoel zitten en begon zo'n beetje rond te draaien. Maar het was loos alarm. Het enige wat hij deed was de *Atlantic Monthly* pakken en proberen hem naast mij op het bed te mikken. Hij miste. Het was maar een paar centimeter maar het was er evengoed naast. Ik stond op, raapte hem op en legde hem op het bed. En toen, opeens, wilde ik als de sodemieter weg uit die kamer. Ik voelde een ontzettende preek aankomen. Dat vond ik op zichzelf niet zo erg, maar ik had geen zin om tegelijkertijd een preek aan te horen en Vicks neusdruppels te ruiken en tegen Spencer in zijn pyjama en ochtendjas aan te kijken. Maar echt niet.

En daar kwam hij. 'Wat is er toch met jou, jongen?' zei Spencer. En hij zei het nog behoorlijk streng ook, voor zijn doen. 'Hoeveel vakken heb je dit trimester gedaan?'

'Vijf, meneer.'

'Vijf. En voor hoeveel sta je onvoldoende?'

'Vier.' Ik schoof een tikje met mijn gat over het bed. Het was het hardste bed waar ik ooit op gezeten

had. ‘Voor Engels had ik wel een voldoende,’ zei ik. ‘Want al die dingen over Beowulf en “Lord Randal My Son” had ik al op Whooton gehad. Ik bedoel, ik hoefde zowat niets voor Engels te doen, behalve af en toe een opstel schrijven.’

Hij luisterde niet eens. Hij luisterde zowat nooit als je wat tegen hem zei.

‘Ik heb je voor geschiedenis laten bakken omdat je volstrekt niets wist.’

‘Ik weet het, meneer. Jezus, dat weet ik. U kon er niets aan doen.’

‘Volstrekt niets,’ zei hij nog een keer. Dat is iets waar ik gestoord van word. Als mensen iets twee keer zeggen, nadat je de eerste keer allang hebt *toegegeven* dat het zo is. Toen zei hij het *drie* keer. ‘Maar dan ook volstrekt niets. Ik betwijfel ten zeerste of je het hele trimester je boek zelfs maar hebt opengeslagen. Heb je het open gehad? Geen smoesjes, jongen.’

‘Nou ja, ik heb het een paar keer doorgekeken,’ zei ik. Ik wilde hem niet kwetsen. Hij was gek op geschiedenis.

‘O, dus je hebt het doorgekeken?’ zei hij – heel sarcastisch. ‘Je, eh, *werkstuk* ligt daar op de kast. Boven op de stapel. Geef het eens aan.’

Het was een hele vuile truc, maar ik liep naar de kast en gaf hem het werkstuk – ik had ook geen andere keus of zo. Toen ging ik weer op zijn betonnen bed zitten. Jezus, je kan je voorstellen dat ik behoorlijk spijt begon te krijgen dat ik hem gedag was gaan zeggen.

Om te beginnen pakte hij mijn werkstuk aan alsof het een drol of zoiets was. ‘We hebben van 4 november tot 2 december de Egyptenaren bestudeerd,’ zei

hij. ‘Je hebt dat zelf als onderwerp voor je werkstuk gekozen. Wil je eens horen wat je te melden had?’

‘Nee, meneer. Liever niet,’ zei ik.

Maar hij las het toch voor. Als leraren iets willen hou je ze niet tegen. Ze *doen* het gewoon.

‘“De Egyptenaren waren een oud Kaukasisch ras dat in een van de noordelijke delen van Afrika woonde. Dat laatste is, zoals we allemaal weten, het grootste continent van het oostelijk halfmond.”’

En dat gelul moest ik aanhoren. Het was echt een vuile truc.

‘“De Egyptenaren zijn heden ten dage voor ons om verscheidene redenen bijzonder interessant. De moderne wetenschap zou nog steeds graag willen weten welke geheime ingrediënten de Egyptenaren gebruikten als ze hun doden inwikkelden zodat hun gezichten niet talloze eeuwen lang zouden rotten. Dit interessante raadsel is nog steeds een grote uitdaging voor de moderne wetenschap van de twintigste eeuw.”’

Hij stopte met lezen en legde mijn werkstuk neer. Ergens begon ik behoorlijk de pest aan hem te krijgen. ‘Je *werkstuk*, laten we het zo maar noemen, houdt hier op,’ zei hij op zo’n hele sarcastische toon. Je zou nooit denken dat zo’n oude vent zo sarcastisch en zo zou kunnen zijn. ‘Maar onder aan de bladzijde heb je nog wel een paar regels voor mij toegevoegd,’ zei hij.

‘Dat weet ik,’ zei ik. Heel snel omdat ik wou voorkomen dat hij ook dat nog hardop ging voorlezen. Maar je kon hem niet tegenhouden. Hij was echt fantastisch op dreef.

‘“Beste meneer Spencer,”’ las hij hardop. ‘“Dat is

alles wat ik van de Egyptenaren weet. Ik kan er niet veel interesse voor opbrengen hoewel uw lessen heel interessant zijn. Maar ik vind het niet erg als u me een onvoldoende geeft aangezien ik overal onvoldoende voor krijg behalve voor Engels. Met de meeste hoogachting, Holden Caulfield.” ’

Hij legde mijn idiote werkstuk neer en keek me aan alsof hij me net in de pan had gehakt met pingpong of zo. Ik denk niet dat ik hem ooit zal vergeven dat hij me dat gelul hardop voorlas. Ik had het *hem* niet hardop voorgelezen als *hij* het geschreven had – maar echt niet. In de eerste plaats had ik die stomme regels alleen maar geschreven zodat hij het niet zo rot zou vinden om me een onvoldoende te geven.

‘Verwijt je mij dat ik je een onvoldoende heb gegeven, jongen?’

‘Nee meneer. Absoluut niet,’ zei ik. Ik wou dat hij in jesusnaam ophield met de hele tijd ‘jongen’ tegen me te zeggen.

Hij probeerde mijn werkstuk op het bed te mikken toen hij ermee klaar was. Alleen miste hij natuurlijk weer. Ik moest weer opstaan en het oprapen en op de *Atlantic Monthly* leggen. Het wordt knap vervelend als je dat om de paar minuten moet doen.

‘Wat zou jij in mijn plaats hebben gedaan?’ vroeg hij. ‘En geen smoesjes, jongen.’

Nou ja, het was wel duidelijk dat hij het behoorlijk belazerd vond dat hij me een onvoldoende had gegeven. Dus lulde ik maar een eind in de ruimte. Ik zei dat ik echt ontzettend stom was enzovoort. Ik zei dat ik in zijn plaats precies hetzelfde had gedaan, en dat de meeste mensen niet beseffen hoe zwaar het is om leraar te zijn. Dat soort dingen. Het bekende gelul.